

Vliegveiligheid en vogelaanvaringen

Maarten Loonen
Universitair Hoofddocent Arctisch Centrum
Rijksuniversiteit Groningen
Lid van de Commissie Vogeltoets

Rond Schiphol zijn er verschillende beheersmaatregelen genomen om het risico van vogelaanvaringen te voorkomen. Binnen een straal van 6 kilometer mag er volgens de wet niets aangelegd worden met vogelaantrekkende werking voor het vliegveld. Deze 6 km zone is inmiddels als proef uitgebreid tot een straal van 12 kilometer en als lid van de Commissie Vogeltoets moet ik rapporten beoordelen die een inschatting maken over de vogelaantrekkende werking bij nieuwe ruimtelijke ingrepen binnen 12 km rond Schiphol. Binnen een straal van 10 kilometer wordt er actief populatiebeheer van ganzen gedaan, door jaarlijks 10.000 ganzen in de ruitijd in natuurgebieden te vergassen. Jagers proberen ook zoveel mogelijk de aanwezigheid van ganzen rond Schiphol door jacht in te perken. Binnen de hekken heeft Schiphol een eigen vogel-verjaag-groep. Buiten de hekken ligt het ingewikkelder en worden maatregelen ondersteund met overheidssubsidies. Pas recentelijk zijn er permanent speciale vogelradars rond Schiphol geplaatst voor onderzoek. Ik heb nog geen rapportage over de nieuwe gegevens gezien. Het verbaast me dat er geen enkele belangstelling is voor deze gegevens van de luchtverkeersleiders, die juist gespecialiseerd zijn in het beoordelen van 3D visualisaties en uiteindelijk de mensen zijn die zouden kunnen ingrijpen als er dreiging van vogelaanvaringen is.

Vanaf vliegveld Lelystad is het 4.5 kilometer tot de rand van de Oostvaardersplassen! Een natuurreservaat met jaarrond grote aantallen ganzen en in het broedseizoen vele aalscholvers. De Oostvaardersplassen dankt haar bestaan aan duizenden grauwe ganzen die voor de vleugelrui eind mei vanuit Oost-Europa naar dit lage deel van Zuidelijk Flevoland kwamen en daar verlanding van riet tegen gingen. In juli was er een korte periode waarin ze terug trokken naar het oosten en in augustus kwamen de duizenden grauwe ganzen en brandganzen uit het noorden op doortrek of ter overwintering. Los van de dagelijkse vluchten tussen overnachtingsplek en graasplek zijn er dus korte golven van grote aantallen vogels die potentieel ook de vluchtpaden van vliegtuigen kunnen doorkruisen. Voor de dagelijkse vluchten proberen jachttopzieners te voorkomen dat de ganzen te ver zuidelijk Flevoland intrekken. Maar het stoppen of verschuiven van een migratievlucht lijkt me onmogelijk.

Tenslotte aalscholvers. Bij slecht weer op het IJsselmeer gaan meer dan duizend vogels vanuit de broedkolonie op zoek naar rustiger viswater in de randmeren, potentieel over het vliegveld. Dit is weersafhankelijk en zeer variabel in timing. Ze vliegen in groepjes van tientallen vogels enkele tientallen meters boven land op en neer om hun jongen te voeren.

De ligging van vliegveld Lelystad, dichtbij een rijk vogelgebied, maakt het van groot belang om **direct te beginnen met een continu monitoringsprogramma van vliegbewegingen van vogels met speciale vogelradars**. Sinds de eerste toewijzing van vliegveld Lelystad is dat nog niet gebeurd. Deze vliegbewegingen moeten **niet alleen beoordeeld worden door biologen maar ook door luchtverkeersleiders**. Die laatste groep moet met deze gegevens later in real-time ook kunnen beslissen over de vliegveiligheid ten aanzien van vogelaanvaringen.